

Милеса Милинковић,
Дипломирана педагошкиња
Студенткиња мастер родних студија на Универзитету у Новом Саду

ИНКЛУЗИВНО ОБРАЗОВАЊЕ ЈЕ ПРИРОДНОСТ КОЈУ ТРЕБА СЛЕДИТИ

Данас, када сам на прагу мастерата, гледајући уназад на сопствени процес образовања, мисао која ми се рађа је: „Изгледа да сам имала среће“.

Иако моје образовање има више елементе интеграције него инклузије (јер сам се ја прилагођавала датом систему а не он мојим могућностима), знам да сам добила највише што се могло добити од образовања тих осамдесетих, деведесетих година у Србији.

За разлику од данашњице, када је право на инклузивно образовање регулисано Законом, тада, тих 80-тих година, мој отац, иако необразован човек, пред мој полазак у основну школу припремио је процене и оцене о мојој (наводно надпросечној) интелигенцији од релевантних институција и стручњака.

Међутим, из школе у чији су ме предшколски програм били прво уписали, родитељи су ме исписали – на инсистирање учитељице и директора, и уз увреде на рачун способности мог оца и мог инвалидитета. У школи у коју сам потом уписана и у којој сам завршила осам разреда, у мојој генерацији поред мене уписана је и једна девојчица са Дауновим синдромом. Дакле, није било битно који је инвалидитет у питању, нити какве су биле наше интелектуалне способности – имале смо могућност да право на образовање и остваримо. Изгледа да је у то време, право на редовно образовање више зависило од отворености ума директора и колектива школе, него од било какве друге логике.

Са сигурношћу тврдим да је однос деце према детету са инвалидитетом директна последица односа учитеља/ица према том детету и инвалидности уопште. Знам да је у првом разреду учитељица „нешто објаснила“ мојим другарима а касније на родитељском састанку и родитељима.

Резултат тога је да се никада нисам осећала одбаченом нити искљученом. Другари су ми на смену носили торбу до учионица на спратовима када је у петом разреду почела

кабинетска настава. „Аргумент“ против инклузивног образовања који понекад чујем – „али деца умеју да буду сурова“ због тога – не стоји. Један од мојих аргумената у прилогу инклузивног образовања а опет, заснован на личном искуству, јесте да инклузивно образовање „навикава“ децу на различитости, на хуманост, на људску солидарност и на тимски рад. Сигурно знам да свим мојим другарима из основне и средње школе, због искуства са мном, никада није било чудно видети особу са инвалидитетом. Није им се дешавало да у особу са инвалидитетом гледају љубопитљиво или као ванземаљца. Моји вршњаци су веровали и верују да особа са инвалидитетом може да ради све што и они – само ако хоће.

Недавно сам имала прилике да чујем сећања особа које су се школовале у специјалним школама и Заводима. Кажу да су тамо понекад биле под стакленим звоном и да им је касније –кад су се вратиле међу 'популацију без инвалидитета' било теже да буду прихваћене.

Ја нисам била под стакленим звоном. У току школовања сам имала и добрих пријатељстава, која још трају, али и расправица и свађица, које наравно не трају већ су део одрастања. Била сам у ситуацији и да будем предмет некад и непријајуће шале, али и да друге браним од напада и непријатних шала, задиркивања. Деца са инвалидитетом се у процесу редовног образовања навикавају на „стваран“ живот. Навикавају се да без разлике, траже своје место под сунцем, да се боре за себе када је то потребно, а у потрази за својом индивидуалношћу и идентитетом.

Мој отац је имао обичај да нагласи како је од наставница и наставника експлицитно тражио да „ме не штеде и да ми не попуштају због инвалидитета“. И чини ми се да заиста нису. Из ликовног сам у петом разреду имала двојку. У осмом сам имала петицу, али сам научила све о односу боја, о сенци, и о пропорцијама објеката на слици, и то сам научила да примењујем.

Била сам по успеху врло добра ученица. Ни у основној, ни у средњој економској школи, настава, учионица, оцењивање није било индивидуализовано нити прилагођено мојим способностима, брзини, могућностима. Можда сам зато на крају сваке школске године постизала врло добар успех и можда сам због тога била сумњичава према својим способностима да упишем и завршим факултет.

Веру да ја то ипак могу, улила ми је једна професорица и то две године након мог завршетка средње школе. Она ми је испричала да је њена бивша ученица, која је увек имала

Të gjithë në shkollë, ardhmëria për të gjithë!
Svi u školu, budućnost za sve!

Savore anë shkollë, avutnipe për savore! Irány az iskola, mindannyiunk jövője!

просек 3,00 тј добар успех у средњој школи, била студенткиња генерације на факултету, и да успех из средње школе ништа не значи - ако се нешто заиста жели, и ако се упорно стреми циљу. Желим заправо да укажем на то да је непостојање индивидуализоване наставе –(поред наравно других фактора) довело до неповерења у сопствене способности што је даље могло утицати на то да данас, не будем где јесам.

У свом досадашњем раду и активизму, имала сам прилику да сарађујем између осталог, и са особама са моторним инвалидитетом, које су завршиле специјалну школу, а које студирају или су већ завршиле студије. Оно што њих одликује, а што сам могла површно да сагледам, јесте одсуство основне писмености, и то не њиховом кривицом. Очигледно је да се оно што би „прилагођавање према специфичностима инвалидитета“ у специјалним школама требало да буде, заправо своди на „снижавање критеријума“. Верујем, такође да би неко озбиљније психолошко истраживање показало да особе са инвалидитетом након дугогодишње сегрегисаности, развијају одређени став према себи, који им не олакшава ни комуникацију ни изградњу позитивних односа са средином у којој треба да живе и раде.

Потребна је вера у инклузивно образовање. Потребно је да и родитељи и наставници и педагози верују да је инклузивно образовање управо оно што треба да буде -- да није нека измишљотина донета са Запада због Европске уније, **већ природност коју треба следити.**

Ту природност коју су пре седамнаест година следили тадашњи директор школе, моја учитељица и наставници, учинила је да данас будем образована, писмена жена, задовољна својим животом, и проактивна у настојању да се права човека у животној пракси примењују на сваког мушкарца, жену, дечака и девојчицу у Србији.